SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 109. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 10, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го ЧЕРВНЯ 1993. Ч. 109. РІК С.

СТВОРЮЄТЬСЯ МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ КОМІТЕТ

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 7-го червня, відбулися установчі збори Міжнародного комітету з економічної реформи і співпраці, утворення якого підтримали 20 незалежних держав. Країни СНД були представлені на рівні віцепрем'єр-міністрів та міністрів. З привітальним словом до учасників зборів звернулися: прем'єр-міністер України Леонід Кучма, державний секретар Мадярщини Лашло Тімер, віцепрем'єр-міністер Білорусі Заломай та віцепрем'єр-міністер Росії Мошіц.

Мадярщина і Румунія приєднались до ініціятиви, успішно проводять консультації з іншими країнами Центральної та Східньої Европи і країнами Балтії. Ініціятива широко підтримується західніми країнами і такими поважними багатосторонніми установами як Европейський банк реконструкції та розвитку, Европейська комісія та Світовий банк.

Міжнародний комітет вирішено створити на неурядових засадах, але з участю урядовців та при їх підтримці. Члени комітету — представники урядів, приватного сектора, установ наукового співробітництва, неурядових організацій країн Сходу і Заходу.

Головним завданням Міжнародного комітету є: забезпечення і розвиток співпраці між країнами в економіці на засадах взаємної зацікавлености; забезпечення інфраструктурою, на високому рівні ведення діялогу і партнерства між країнами Сходу і Заходу, які здійснюють свої реформи, включившись у світову економіку; забезпечення визначення особливих уповноважень, проєктів та програм співпраці та інвестування; забезпечення систематичного обміну досвідом в питаннях економічної реформи та менаджменту.

Л. Кучма сказав, що для України особливий інтерес в майбутній діяльності Міжнародного комітету становитимуть такі напрямки, як формування фінансових і банкових систем, кредитових і забезпеченевих механізмів, а також енергетика, нові технології і конверсія. Оцінюючи стан в українській економіці, Л. Кучма підкреслив, що її кризовий стан великою мірою зумовлений тривалою агонією єдиного народногосподарського комплексу колишнього СССР. Першим кроком до подолання кризи, за словами прем'єра України, є лібералізація цін, яка проводиться від січня 1992 року. Але новим вільним цінам має відповідати нова галузева, виробнича структура. Без структурної перебудови виробництва монетарна політика не дасть бажаних наслідків.

Щодо переходу Росії на світові ціни, Л. Кучма зазначив, що такий крок має сенс лише для країн, які інтегровані у світовий ринок, і мають конкуренційну продукцію. Україна вже найближчим часом змушена буде зупинити цілу низку підприємств, які працювали на російський ринок. Для поліпшення власного торговельного балянсу необхідно стимулювати надходження закордонного капіталу. Участь представників країн — потенційних інвеститорів у створюваному Міжнародному комітеті дасть можливість розраховувати на реальність цих плянів.

Голодує директор музею

Ніжин (УНІАР). — В понеділок, 7-го червня, у Ніжині на Чернігівщині директор місцевого краєзнавчого музею Ємельянов поставив намет біля будинку міськвиконкому й оголосив голодівку. Він вимагає звільнення зі становища завідуючого відділом культури міськвиконкому Шагана, який водночас очолює Соціялістичну Партію в районі.

Директор музею домагається невтручання різних партій у культуру. Про свою акцію він листом повідомив керівників міськвиконкому, міністра культури України та місцеву телерадіостанцію.

А. Погрібний відвідує американську школу

Ню Йорк. — На відвідинах у ЗСА перебував перший заступник міністра освіти України Анатолій Погрібний, який під час своєї подорожі старався засвоїти якнайбільше нових способів методики та практичних зайнять американської шкільної системи, щоб в майбутньому могти деякі з них примінити в Україні. З цього приводу у вівторок, 1-го червня, проф. А. Погрібний в товаристві Олександра Мостика, першого секретаря Постійної Місії України до Організації Об'єднаних Націй, відвідав нижчу середню школу ім. Егберта в Стетен Айленді. Директор школи Аллен Нюман показав відвідувачам школу, а опісля запросив до поодиноких кляс, щоб гості мали нагоду побачити і зустрітися з учнями та обзнайомитися з їхніми зайняттями.

Про ці відвідини проф. А. Погрібного коротке звідомлення подав кореспондент місцевої газети „Адвенс" Кріс Когнетта, який підкреслив, що гостеві подобалася американська освітня система, зокрема свобідна виміна думок між учнями та вчителями. Згадав кореспондент і про те, що гість був здивований неспроможністю учнів розрізнити Україну від Росії. Директор школи був дуже вдоволений відвідинами та опісля заявив, що „тільки способом особистих контактів можна найкраще пізнати інші нації".

Від учнів школи проф. А. Погрібного українською мовою привітала учениця Галина Гірак. 14-літня Г. Гірак є членкою 130-го Відділу Українського Народного Союзу. Вона є дочкою Марії Люби Кобрин-Гірак і внучкою Атанаса і Катрусі Кобринів.

Опісля О. Погрібний мав зустріч з д-ром Едмондом Волпе, президентом Стейтен айландського коледжу Нюйоркського міського університету. Обидва науковці, як пише згадана газета обмінялися думками про шкільництво та можливості обміну студентами.

ВІДКРИТТЯ СЕЗОНУ НА ОСЕЛІ ОДВУ

Лігайтон, Па. — Управа Оселі ОДВУ ім. О. Ольжича повідомляє, що літній сезон на оселі розпочнеться у суботу, 3-го липня. Відбудеться велика забава, гратиме тріо О. Кузишина. За інформаціями слід звертатися на число телефону (215) 377-4621.

Розпочався тиждень французької культури в Україні

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 7-го червня, урочистим відкриттям в Торгово-Промисловій Палаті розпочався тиждень культури Франції в Україні. Організатори акції — амбасада Франції в Україні та торгово-промислові палати Парижу і Києва.

На пресовій конференції директор відділу виставок Торгово-промислової палати Парижу Марі Саріва наголосила, що Дні французької культури в Україні проводяться вже вдруге і що французи сподіваються на якнайтісніші контакти з українцями, особливо у сфері бизнесу.

Економічно-комерційний аспект акції втілила виставка, яку відкрили віцепрем'єр-міністер України Василь Євтухов та амбасадор Франції в Україні Мішель ів Песік. Як сказав В . Євтухов, „Україна і Франція мають об'єктивні можливості для співпраці. Французькі фірми не є новачками на українському ринку. Свідчення цьому — понад 20 українсько - французьких підприємств, що досить активно функціонують". На комерційній виставці, у якій беруть участь близько 20 підприємств Франції, представлені різноманітні галузі французької промисловости — текстильна, харчова, парфюмерна, а також сільське господарство і будівництво.

Культурний аспект Днів Франції в Україні представлений найкращими зразками французького кіно. Українська телевізія протягом тижня показуватиме французькі кінофільми останніх років. Завершить акцію українсько-французький концерт у Національному оперному театрі, який відбудеться 12-го червня.

Галичина співпрацює з Кримом

Симферопіль (УНІАР). — Тут в суботу, 5-го червня, підписано угоду про дружбу та співпрацю між Львовом та Симферополем.

Документ підписали: голова Симферопільского міськвиконкому і Симферопільської Міської Ради В'ячеслав Юров і голова Державної Адміністрації Львова Василь Шліцер. Угодою передбачено встановлення контактів між підприємствами, торговельними організаціями, науковими та культурними установами.

Приймають абітурієнтів до морського інституту

Севастопіль (УНІАР). — Тут розпочався перший набір на навчання в Севастопільський Військово-Морський Інститут України (С-ВМІУ).

Як повідомив кореспондента УНІАР начальник інституту Віктор Макаров, заяви надходять головно від мешканців Севатополя і Криму. Він висловив здивування з приводу того, що жодна заява не надійшла від мешканців західніх областей України.

Збагатилася бібліотека НТШ

Львів (УНІАР). — Тут у червні бібліотека Львівського Наукового Товариства ім. Т. Шевченка збільшилася в десять разів.

Професор Пенсильванійського університету Василь Луців передав сюди особисту книгозбірню, що нараховує 22,000 томів. Працівники бібліотеки покищо встигли описати лише 3,000 видань з цієї багатющої україніки.

Вшанували пам'ять В. Городецького

Тегран. — Амбасада України в Ірані 7-го червня відзначила 130-ту річницю від дня народження відомого київського архітекта Владислава Городецького, який помер в Теграні 1930 року. Професор архітектури В. Городецький є автором багатьох славетних споруд в Україні, Польщі та Ірані, куди він емігрував.

В. Городецький народився 1863 року на Поділлі, працював у Києві, Польщі на Кавказі, у Варшаві й Персії. Він збудував багато шкіл, церков, промислових споруд на Київщині і в Києві. У Теграні спорудив королівський палац та багато інших будівель.

Репортер виграв справу в суді

Львів (УНІАР). — Тут 7-го червня репортер Микола Савельєв, який подав скаргу до суду на представника Президента України в області Степана Давимуку, виграв справу.

Суд визнав, що Давимука безпідставно звинуватив прилюдно журналіста у співпраці зі Службою Безпеки України і зобов'язав представника Президента виплатити 150,000 карбованців М. Савельєву за завдану моральну шкоду.

К. Вітман перемогла в Ню Джерзі

Трентон, Н.Дж. — У вівторок, 8-го червня, Крістін Тодд-Вітман перемогла двох більш досвідчених політичних діячів у передвиборах Республіканської партії в Ню Джерзі та здобула тим самим номінацію цієї партії на кандидата в губернаторських виборах, які відбудуться в листопаді. Тоді їй прийдеться змагатися з теперішнім губернатором Ню Джерзі, Джеймсом Флоріо, який не мав противника у передвиборах Демократичної партії.

К. Вітман стала першою жінкою номінованою однією з головних політичних партій на становище губернатора. Крім того її перемога виявилася таки досить імпозантною, коли врахувати, що її противники Кері Едвардс і Джім Воллворк мають за собою куди більший досвід. Згідно із поданою статистикою після підрахунку 90 відс. голосів К. Вітман здобула 40 відс., К. Едвардс 32, Дж. Воллворк 24, а два інші кандидати, Джеймс Патрік Ґілліган і Чарлз Гоффман, поділилися залишеними голосами.

Боснійські мусулмани погоджуються на створення зон безпеки

Сараєво, Боснія. — Уряд Боснії погодився у понеділок, 7-го червня, на створення в республіці шести зон безпеки для мусулман у районі шести міст, в тому числі у Сараєві. Плян розробили міністри закордонних справ п'яти країн у Вашінґтоні, пізніше його підтримала Німеччина.

Раніше боснійські керівники відмовлялися прийняти плян, назвавши зони безпеки „резерваціями для мусулман". Вони вважали, що цей плян формально закріпить за сербами території, які вони зайняли і вчинили там „етнічну чистку".

Тепер сараєвський уряд заявив, що готовий визнати плян з такими застереженнями: зони безпеки не будуть обмежені територією міст, а включать райони, що прилягають до них і економічно зв'язані з ними; зони будуть зв'язані між собою транспортними магістралями, за безпекою на яких будуть наглядати службовці ООН; серби заберуть з кордонів зон безпеки важку артилерію; ООН розмістить своїх спостерігачів на кордонах Боснії і Герцеговини; Рада безпеки затвердить нову резолюцію, яка підтвердить прихильність ООН до пляну Венса — Овена як кінцевого пункту мирного договору.

В урядовій заяві говориться, що адміністрація президента Алії Ізетбеговіча змушена була піти на цей крок перед загрозою зростаючої сербської експансії.

Японці не приймають торговельних пропозицій ЗСА

Токіо. — У найближчі дні до Вашінґтону прибуде урядова делегація Японії для участи в переговорах про торгівлю. Однак вже сьогодні відомо, що японці мають намір відкинути пропозицію З'єднаних Стейтів щодо встановлення певних норм імпорту американських товарів.

„Ми вже пояснили, що не приймемо ніяких норм. Ми виступаємо проти керованої торгівлі", — заявив у вівторок, 8-го червня, пресовий секретар японського міністерства закордонних справ Масамісі Ганабуса. Японський дипломат погодився з тим, що дефіцит ЗСА у торгівлі між двома країнами невиправдано великий — у минулому році він становив 49,6 біл. дол. Ганабуса також погодився з тим, що невиправдано великий дефіцит усіх країн, що торгують з Японією, разом узятих, — 136 біл. дол. „Ми розуміємо, що щось треба зробити, щоб зменшити дефіцит інших країн, але ми проти запровадження будь-яких норм", — підкреслив Ганабуса.

Адміністрація президента Билла Клінтона передала у понеділок, 7-го червня, амбасаді Японії пропозиції, які передбачають певні норми зовнішньої торгівлі. Хоч ці пропозиції не були оприлюднені, їхній зміст став відомий, і вже наступного дня провідна економічна газета Японії „Нігон Кензай Сімбун" виступила з гострою критикою на адресу З'єднаних Стейтів. Вашінґтон має намір запровадити норми на експорт у Японію американських авт і радіоелектронічної апаратури, а також норми на імпорт японських товарів. „Нігон Кейзай Сімбун" категорично відкидає ідею запровадження будь-яких норм і цитує висловлювання міністра торгівлі Йосіро Морі, який сказав, що це неможливо.

У СВІТІ

СЕНАТ ВЕНЕСУЕЛЬСЬКОГО конґресу значною більшістю голосів призначив тимчасовим президентом країни 76-річного сенатора Рамона Велязкеса. Він прийняв присягу, ставши третім президентом Венесуелі за останні півмісяця, що є безпрецедентним випадком в історії країни. Р. Велязкес, якого вибрали в Сенат як незалежного кандидата, буде виконувати обов'язки президента до лютого наступного року. Його змінить на цьому пості переможець президентських виборів, які заплановані на 5-го грудня.

ПЕРШІ МУНІЦИПАЛЬНІ ВИБОРИ в Італії після великого скандалу з хабарництвом, в якому були замішані представники всіх традиційних італійських партій, показали, що населення відмовляється голосувати за представників цих партій. У суботніх виборах, коли вибирали понад 1,000 посадників і членів муніципальних рад, взяли участь понад 10.5 мільйона італійців — одна п'ята населення країни. Коментатори підкреслюють, що підсумки голосування підтвердили зростання впливу правих партій на півночі і колишніх комуністів на півдні. У Мілані, де традиційно перемагали соціялісти, цього разу вони змогли дістати лише 2 відсотки голосів. Перемогу в цьому великому індустріяльному центрі Італії здобула ультраправа націоналістична Північна ліга, яка набрала 49 відсотків голосів.

СУД БЕЗПЕКИ КУВАЙТУ засудив на смертну кару п'ятьох іракців, обвинувачених у співробітництві з іракськими окупаційними властями. Їх посуджують у „співробітництві з ворогом", „приналежності до партії БААС", що є при владі в Іраку, а також у службі у складі так званої „народної армії", створеної іракськими властями під час окупації Кувайту в період від серпня 1990 до лютого 1992 року.

У СТОЛИЦІ ШВЕЦІЇ Стокгольмі відбулася міжнародна нарада з проблем фінансів, в якій взяли участь представники 22 країн Заходу — банкіри, керівники міністерств, а також банківських і фінансових організацій. На триденній нараді були обговорені справи ґльобальної фінансової політики, співробітництва країн Заходу в ділянці фінансів і відносин з іншими країнами світу. Голова правління Европейського банку реконструкції і розвитку Анне Віббле зупинилася на проблемі інкорпорації східньоевропейських фінансових систем в єдину західню систему і загострила увагу учасників наради на проблемі дешевої робочої сили зі сходу Европи. А. Віббле попередила, що робітників країн Західньої Европи очікує тяжке суперництво з дешевою робочою силою на сході.

СЕНАТОРИ ОБГОВОРЮЮТЬ КОМПРОМІС ПРЕЗИДЕНТА

Вашінґтон. — У вівторок, 8-го червня, президент Билл Клінтон зустрівся з лідерами демократів і республіканців у Конгресі. Перед початком наради за закритими дверима Президент сказав фотокореспондентам, що перебуває у „компромісовому настрої".

Б. Клінтон сказав, що готовий піти на компроміс при обговоренні свого економічного пляну і погодитися на більш помірковане підвищення податків на пальне і на більш істотне зменшення видатків на соціяльні програми. „Якщо так вважає Сенат, я готовий погодитися", — сказав Клінтон перед нарадою.

Президент публічно простягнув оливкову галузку миру лідерові республіканців у Сенаті Робертові Долові, який постійно критикує економічну програму Б. Клінтона. „Мені подобається сенатор Дол, — з гумором заявив Клінтон. — Він завжди мені подобався. Крім того, він знає значно більше анекдотів, ніж я... Я хотів би, щоб він поповнив мій запас анекдотів".

Компроміс, на який готовий піти Президент, передбачає збільшення податків на енергоносії не на 72 блн. дол. протягом п'яти років, а приблизно на 50 блн. Компроміс передбачає зменшення видатків на програму „Медикейр" та інші програми. Клінтон обговорював цей компроміс у понеділок увечорі з секретарем Департаменту скарбу Ллойдом Бентсеном і головою Фінансової комісії в Сенаті Деніелом Мойнигеном.

У вівторок після наради в Білому Домі сенатор Дол дав ясно зрозуміти, що мир, який запропонував йому Президент, його не задоволяє. „Плян пропонує спочатку підвищити податки, а потім зменшувати видатки, — зауважив Дол. — Це та ж сама пісня, слова якої не подобаються американському народові. Кожному республіканцеві буде дуже і дуже тяжко проголосувати за плян, що його запропонував Президент".

Р. Дол сказав журналістам, що республіканці мають намір запропонувати альтернативний плян, який не передбачає підвищення податків. Р. Дол усвідомлює, що плян республіканців навряд чи зможе дістати підтримку більшости сенаторів. Але лідер республіканської меншости у Сенаті висловив впевненість, що навіть компромісовий варіянт пляну Клінтона зустріне спротив деяких законодавців-демократів.

КОБЗАРСЬКИЙ ТАБІР В ЕМЛЕНТОНІ

Емлентон, Па. — Українська Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка та Товариство Українських Бандуристів оголошують 10-ий Кобзарський табір, який проходитиме від 8—22-го серпня на оселі Всіх Святих УАПЦ в Емлентоні, Па. Інструктори: Олег Махлай, Остап Стахів, Юліян Китастий та д-р Марко Фаріон. За дальшими інформаціями слід телефонувати на число (313) 755-2443, або писати на адресу: Kobzarska Sich, c/o Dr. Marko Farion, 2663 Havenhill, Warren, Mich. 48091.

В АМЕРИЦІ

ЗА ДВА ТИЖНІ СЕНАТСЬКА комісія буде розглядати пропонований президентом Биллом Клінтоном бюджет і щоби зробити все можливе для позитивного висліду Президент вже розпочав посилену акцію в цій справі. У понеділок, 7-го червня, він зустрівся з двома демократичними сенаторами, які мають найбільше до діла зі справами бюджету і податків. Опісля сенатори Джордж Мічел з Мейну, провідник демократичної більшости, і Даніел Мойниген з Ню Йорку, голова Фінансової комісії, та секретар Департаменту скарбу Ллойд Бентсен з переконанням твердили, що плян Президента, чи радше його основні елементи, напевно будуть враховані. Одначе всі три підкреслювали, у кінцевому пляні буде менше пропозицій на збільшення податків, але більше зменшення видатків і конечна модифікація оподаткування на паливо.

ГАЗЕТА „ВАШІНҐТОН ПОСТ" подала вістку, що у травні один із високих рангою старшин американського летунства у публічному виступі назвав президента Билла Клінтона — головнокомандуючого американських збройних сил, „наркоманом" і „дезертиром". Військові власті підтвердили цю вістку та заявили, що цим старшиною був генерал-майор Геролд Кампбелл. Одначе публічні виступи офіцерів з критикою про своїх цивільних керівників є заборонені військовим законом і може навіть закінчитися звільненням з війська. Цю справу перевіряють.

ПРЕДСТАВНИК БІЛОГО ДОМУ Ричард Бавчер наголосив, що ЗСА розглядає свої відносини з Україною не лише у контексті угод про контролю над озброєннями. „Ми прагнемо, — підкреслив він, — співробітництва з Україною у широкому спектрі екологічних та політичних питань".

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ 6-го червня, у Ню Йорку на Бродвеї в театрі ім. Ґершвіна відбулася щорічна церемонія вручення театральних нагород „Тоні". Найкращим твором визнано оперету „Поцілунок жінки-павука", яка отримала сім нагород. Наркращою п'єсою названо виставу „Ангели в Америці". Нагороду найкращого драматичного актора року отримав один із головних героїв п'єси „Ангели в Америці" Рой М. Кон, а найкращо драматичною акторкою визнано Меделін Кан, яка грала ролю у виставі „Сестри Розенцвайґ". Найкращими акторами в жанрі оперети названо виконавців роль в опереті „Поцілунок жінки-павука" Чіту Ріверу і Брента Карвера.

У ПОНЕДІЛОК, 7-ГО ЧЕРВНЯ, офіційно у Білому Домі розпочав свою працю Дейвид Р. Ґерґен, найновіший дорадник президента Билла Клінтона, який найперше хоче надати більш дружнього вияву зі сторони Адміністрації у відношенні до преси та публіки в загальному. Виступаючи перед кореспондентами засобів масової інформації він старався зробити мирні овертюри в сторону преси і Росса Перо з уваги на те, що ніхто зі згаданих останнім часом не мав нічого надто доброго сказати про президента Б. Клінтона. Крім того Д. Ґерґен повідомив, що Марк Ґірен, заступник шефа штабу Білого Дому стане директором інформації на місце Джорджа Стефанопульоса.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці $12.00

Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00

Чеки і „money orders" виставляти на „Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Мудре рішення Л. Валенси

29-го травня ц. р. польський Сойм у Варшаві висловив „недовір'я" прем'єр-міністрові Ганні Сухоцькій. Вона зголосила свою димісію президентові Лєхові Валенсі, але той димісії не прийняв і розв'язав сойм. За повідомленням аґенства „Ассошієйтед Пресс" сойм повинен зійтись на ще одне засідання і схвалити право Сухоцької урядувати декретами до часу нових виборів і можливого нового уряду. Коли сойм цього не зробить — настане затяжна політична криза, серед якої Валенса правитиме декретами. Однак саме назване американське аґенство признає, що Валенса не мав іншого виходу, бо польський сойм із своїми 20-ти партіями був непрацездатний.

Чи тих політичних партій є у Польщі дійсно 20 чи може „тільки" 10 — не грає ролі. Фактом є, що у Польщі як і в Україні залишки монопольної Комуністичної партії плюс новостворені псевдопартійні організації є елементом деструктивним і паралізують нормальний хід державних справ. Це насправжня аналогія з відносинами в Україні, з тією різницею, що політичний хаос у Польщі демонстрований ще вуличними крикливими авантюрами. Ні одній з отих двох держав — Польщі й України — немає суперництва за владу. Польща має уже власну, схвалену після свого унезалежнення від комуністичної влади конституції, чого — на превеликий жаль — Україна не має. Але економічна криза тут і там, валютний хаос та несамовита дорожнеча сприяють активності комуністів, які свідомо гальмують перехід економіки на вільний ринок і хаотизують відносини.

Валенса зробив правильно. Староримська істина каже: „Арґумент відповідно до особи". Джентелменський арґумент не промовляє до руїнників державного ладу, які використовують демократичні свободи для нищення демократичного ладу. Економічна криза і відсутність сильного, льояльного до вищої влади поліційного та судового апарату створило існування мафії, про існування якої голосно говорить прем'єр Леонід Кучма. В атмосфері безправства, беззаконня, можливе творення мозаїки партій, які постають не на базі ідеологічних розбіжностей, а на базі надмірної амбіції одиниць — мати „свою" партію. Президентові Леонідові Кравчукові признають велику зручність у лагодженні конфліктів між отими партіями і їхніми лідерами. Демократія є протилежністю до диктатури. Але бувають ситуації, коли тільки диктаторською методою можна врятувати демократію, дармащо це звучить парадоксально.

Лєх Валенса, колишній електромеханік, робітник, вийшов з іншого політичного середовища, з іншої школи, як Леонід Кравчук. Він не такий зручний тактик, але має здоровий інстинкт. Він став був непопулярний саме тому, що за його президентури уряд Ганни Сухоцької — це вже четвертий з ряду. Цей теперішній його хід — розв'язання сойму — за всією вірогідністю приверне йому популярність у здоровому, антикомуністичному польському суспільстві.

Під час цілком недавнього свого одноденного перебування у Києві Лєх Валенса заявив: „Польщі потрібна незалежна Україна". Україні теж потрібна незалежна Польща — але і Україна і Польща мусять отрястися з комуністичного намулу, мусять вийти з затяжної економічної кризи та з адміністраційного хаосу. Ми проти того, щоб люди з діяспори втручалися до внутрішніх справ української держави. Але обов'язком преси є коментувати існуючу дійсність. Трудність боротьби проти комуністів в Україні ця, що поважне число їхньої партії не є українськими державниками, а дивиться на московського „старшого брата". У Польщі того нема. Тому Валенса може показувати їм силу. Він має до трьох місяців розписати нові вибори. Цікавий дальший хід справ.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА у понеділок, 7-го червня відкинув прохання поновити судовий процес проти Федерального уряду родинами осіб, які загинули в іранському літаку зістріленим ракетою з крейсера „Вінсеннс" над Перською затокою у 1988 році. Без жодних коментарів Верховний суд відкинув арґументацію родин загиблих, що ЗСА не були у воєнному стані з Іраном і тому не є звільнені від судових процесів стосовно воєнних пошкоджень.

Михайло Шпонтак

НОВІ ПОДАТКИ В БЮДЖЕТІ ПРЕЗИДЕНТА КЛІНТОНА

В Америці є приповідка, що податків і смерти не уникнути. Після довших прилюдних дебат прийшов час на форумі Конґресу ЗСА на „скручування рук" та різних погроз опонентам таки з власної Демократичної партії і більшістю шість голосів, 219 за і 213 проти, Палата Репрезантантів прийняла плян бюджету президента Клінтона в четвер, 27-го травня. Усі республіканці та 38 демократів голосували проти. Схвалений бюджет у Палаті Репрезентантів передбачає підвишку податків у сумі 250 блн. дол. і подібну суму на зменшення державних видатків для економічної розбудови та зниження бюджетного дефіциту. По стороні прибутків піднесуть податкову ставку для заможних платників, які заробляють понад 115,000 долярів річно з 31 відс. до 36 і 39.6 відс. від податковців, які заробляють понад 250,000 дол. річно. В емеритів, річні прибутки яких включно з половиною соціяльного забезпечення виносять понад 32,000 дол. річно, надвишка понад 32,000 дол. стане предметом до оподаткування у висоті 85 відс. замість дотепер 50 відс. Податки на фінансування медікер; 1.45 відс. будуть платити всі службовці замість тільки із заробітків до 135,000 дол. річно як було дотепер. Корпораційні (акційні спілки) податки піднесуть із ставки 34 відс. до 36 відс. від чистих прибутків. Найбільш оспорюваний був і залишився новий податок на енерґетику, Бі-Ті-Ю — від огрівальної одиниці, що його наклали майже на всі галузі виробничої індустрії, який, одначе перенесуть на консументів, приблизно 200 дол річно від чотиричленної родини. Передбачають, що цей податок від енерґетики, що його накладуть тільки на американську індустрію буде або цілком усунений, або змінений на податок від бензини домашньої та імпортованої в комбінації із більшим зменшенням державних видатків. Якщо йдеться про зменшення державних видатків, то тут передбачають обмеження винагород лікарям з медікер та медікейд, скорочення зарібкових платень та пенсій федеральних військових та цивільних службовців, обмеження субсидій фармерам та інших законних доплат.

Справа зменшення державних видатків ще не скінчена. Треба почекати на слово Сенату ЗСА. В наслідку масового озброєння в 1980 роках та партійної боротьби без можливости президентського вето проти окремих („лайн віто") бюджетових позицій, ЗСА заборгувалася у суму 4,000 трильйонів долярів. Це астрономічна сума і це колосальне заборгування держави буде легше зрозуміти, ствердивши, що кожний громадянин ЗСА з дітьми включно „винен" державі 16,000 долярів.

Адміністрація Билла Клінтона твердить, що схвалений Палатою Репрезентантів бюджет причиниться до поновного економічного добробуту через кращу загальну і професійну освіту, розбудову інфраструктур з новими варстатами праці, нових житлових домів та помешкань, а то й до часткового скорочення державної позики.

Противники, переважно республіканці і консервативні демократи, критикують і твердять, що бюджет президента Клінтона приведе до дальшого господарського спаду. Передбачені податки в схваленому бюджеті будуть ще збільшені „оплатами" за універсальну медичну опіку. В такій ситуації високого оподаткування буде щораз важче затруднювати нових робітників. Поширити і творити нові варстати праці можна достатнім інвестиційним капіталом з допомогою „Кепітал ґейн текс" — зниженої податкової ставки від інвестиційних зисків та інших податкових пільг приватному секторові. Через піднесену продуктивність американського робітника треба робити всі можливі заходи поширення закордонних ринків збуту для американських кращих продуктів. Повне затруднення американської робочої сили (при 4-ох відс. безробіття вважають повним затрудненням) приведе до економічного добробуту з наповненням державного скарбу. Не через нові податки, а тільки через повне затруднення приватним сектором та зменшенням державних видатків можна усунути державний дефіцит та почати частково сплачувати нагромаджене заборгування.

Росс Перо пропонує десятивідсоткову знижку винагороди всім федеральним службовцям, усунення закордонних лобіїстів у Вашінґтоні, поширення закордонних ринків збуту, зменшення державних видатків та 10—50 центів податку від ґальону бензини для усунення бюджетного дефіциту та поступового зменшення державного заборгування.

Тим часом схвалений бюджет президента Клінтона Палатою Репрезетантів відкрив серйозну дискусію над вагомою справою полагодження державного дефіциту і колосального заборгування на суму 4,000 трильйонів долярів. Тільки сплачування відсотків ставкою 8 відс. від цього заборгування виносить 320 блн. річно. Для порівняння, Україні потрібно тільки чотири більйони долярів стабілізаційного фонду для випуску власної твердої валюти, гривні. Америка покищо далі лишається економічною потугою число один. Одначе без економічного пожвавлення і росту трудно буде подолати пекучу справу бюджетного дефіциту і державного заборгування. У такій ситуації може прийти до дальшого господарського спаду і можливого занепаду з непередбаченими наслідками для ЗСА й інших країн.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Стефанія Гнатенко

Сучасне відродження

Звернення до стилістики европейського відродження не таке уже й архаїчне серед сучасних малярських стилів.

Ми живемо в Ню Йорку — місті розмаїтих мистецьких подій, де так легко розгубитись. Виставка в Американській Академії та Інституті мистецтва й літератури, яку організовують щорічно для ознайомлення глядача з основними напрямками і стилями в сучасному мистецтві, показує, що пошук скеровано не на нові форми, а на психологічну сторону сьогодення, бо на виставці представлено усі індивідуальні інтерпретації стилів кінця XIX — початку XX століття: відродження різних проявів імпресіонізму, різноманітних варіянтів експресіонізму, включаючи абстрактний експресіонізм, поп-арту та інших... Мистецькі проблеми більш сконцентровані не на те, щоб „здивувати", а на культуру стилю, кольору, на актуальні і вічні проблеми гуманізму.

У руслі цих пошуків є і молоді мистці українського походження, твори яких експонувались нещодавно в ґалерії ОМУА та Літературно-Мистецькому Клюбі. Це малярство Вікторії де Гесус і Тараса Левицького, а також скульптура Ані Фаріон. Мистці здобули спеціяльну освіту в Америці і продовжували свою освіту в Італії. Аня Фаріон отримала престижну стипендію фонду Фулбрайт для продовження освіти в Італії як краща студентка факультету скульптури.

Перебування в Европі великою мірою вплинуло на естетику молодих мистців. Звернення до ренесансної естетики, очевидно, не випадкове. Світогляд італійського ренесансу та його стилістика у творах цих мистців віддзеркалює гуманістичні тенденції, яких не так уже й багато в XX столітті. Цікаво, що Тарас Левицький і Вікторія де Гесус експериментують... на спільному полотні. Один розпочинає ідею, другий її продовжує, і так у суперечностях, злагоді, в пошукові триває творчий діялог... Один з творів, представлених на виставці, „Адам і Ева" — експеримент тріо: у цій співбесіді крім Т. Левицького і В. де Гесус, брав участь покійний мистець Зубар. Він помітно випадає з основного ритму діялогу мистців. Індивідуалізм Зубара домінує у цьому творові, та й твір по-суті — незакінчений, бо третій мистець відійшов, а двоє етично вирішили залишити цю співбесіду так, як є...

Стилістично вирізняється проєкт іконостасу церкви Св. Архангела Михаїла, у Дженкінтавні, Пенсильванія. Мистці вивчили й зуміли поєднати стилістику візантійської ікони, ренесансні та бароккові ремінісценсії. Іконостас — чотирядний: перший ряд — намісні ікони і храмова — Архангела Михаїла; а також св. Миколая, царські та дияконські врата. Другий ряд — празничковий. У центрі вкомпоновано „Тайну вечерю". Третій ряд — апостольський із „Деісусом". Завершують іконостас евангелисти і пророки. Архітектоніка різьби — ренесансна. Бароккові ремінісценсії: овали, декоративна різьба виноградної лози, динаміка рядів, співзвучна ренесансному ритмові всієї конструкції іконостасу. Окремо експоновано на виставці ікону „Архангел Михаїл". На позолоченому тлі — статична постать архангела в одязі воїна. Внутрішня напруга образу, ритм складок червоного плаща і зеленого одягу створюють динамічний образ. Ніжними напівтонами змодельовано обличчя, золотий німб підкреслює лагідну і водночас героїчно-мужню постать Архангела.

Образи „Богородиці — Знамення" та „Богородиці — Одиґітрії" вирішено в більш клясичному візантійському стилі. Внутрішній спокій і велич „Богородиці — Одиґітрії" підкреслено конструктивним рішенням рисунку. Тонким моделюванням світлотіней підкреслено ліричність образу „Богородиці—Знамення".

Картину „Юрій—Змієборець" вирішено ніби традиційно: символ перемоги добра над злом. Проте у виконанні Вікторії де Гесус і Тараса Левицького композиція, зберігаючи цей символ, ускладнена психологічним навантаженням, переданим пропорціями мас її кольоритом. Дія замкнена в квадрат, іграшкова фігура білого коня, вершник у червоному плащі ніби виходить за межі полотна, унизу замість традиційного змія — потоптана царівна. Вираз обличчя Юрія — жорстокий і невблаганний, межує із жорстокістю в експресивному русі, він ніби мчить на коні, який, по-суті, граючись, — топче копитами змію-царівну уві сні... Експресивна динамічна постать Юрія, іграшковий кінь, елегійний спокій змії-царівни, гра кольорових нюансів світла гарячих червоних тонів і жовтого ясного спокою, холодна гра білого коня —

(Закінчення на стор. 3)

Юрій Р. Рибак

СВІТЛО І ТІНЬ ЖУВАЛЬНОЇ ҐУМИ

Пригадався епізод, коли міська дівчинка вперше відвідала фарму свого вуйка. Подивляючи новий світ природи, раптом спинилася і пильно стежила за коровою, яка преспокійно пережовувала... У своїй дитячій наївності зауважила: „Це мусить багато коштувати давати корові ...жувальну ґуму".

З історичного аспекту слід згадати, що у 1855 році перебував у Ню Йорку контроверсійний президент-диктатор Мехіко генерал Санта Ана, який любив розкішне життя. Його особистим секретарем став ньюйоркчанин Джеймс Едамс. Одного разу він зацікавився тим, що саме генерал так постійно жує. З пояснення довідався, що це є „чікл" — сік з нарізаного дерева, яке росте у тропічних лісах Латинської Америки. Цей сік збирають, а коли ствердне, крають на куски і продають людям для жування. Від тисячі років це стало привичкою мая індіянів. Знов же індіяни Нової Англії мали свій продукт і навчили американських колоністів жувати стверділий сік ялини, який втратив свою популярність з появою осолодженого парафінового воску.

Відомий нині тип жувальної ґуми починається властиво у ЗСА з кінцем 1860 років, а саме тоді, коли Едамс відкрив, що переваривши „чікл", можна одержати знамениту жувальну ґуму, а додавши відповідний аромат, забезпечити популярність приємного смаку. Успіх був, бо у 1870 році створено першу в ЗСА виробничу фірму „The Adams Chewning Gum Company", яка мала не абиякий вплив на пожвавлення конкуренції і розширення цієї галузі індустрії солодощів. І тут аж напрошується згадати бунтівливого філядельфійського юнака Вилліяма Ріґлі молодшого, який свою кар'єру продавця почав ще у 13-річному віці. У 1891 році виїхав він до Чикаґо, де продавав теж жувальну ґуму з ялини та парафіни виробу фірми Зіно. Ріґлі з успіхом заризикував вживати „чікл" як головний складник у виробі жувальної ґуми. Це довело до об'єднання з фірмою Зіно і створено „Wm. Wrigley Jr. Company" з головною квартирою у Чикаґо, що існує досі. Ця компанія є найбільшим у світі продуцентом жувальної ґуми і її основ, причому задовольняє половину запотребування у ЗСА, себто щодругого американця. Понад 3 більйона долярів щороку видають американці на жування, а статистично на одного мешканця припадає коло 130 штук „таблеток".

І хоча ЗСА є найбільшим продуцентом жувальної ґуми у світі, то не мають монополії, бо понад 500 компаній у 100 країнах пов'язані з тим продуктом, а головно Канада, Франція, Великобританія, Італія та Японія. Цікаво, що колись зацікавлення радше реґіонального характеру стало тепер ґльобальним, а тим самим ланкою економічного ланцюга в бутті країн. Причина і в цьому, що продукт прийняв ринок і знайшов споживачів, де поважний вплив мають ...діти. Але і старші не байдужні, бо для них жувальна ґума — це тип солодощів, що ніколи не зникає в роті і залишає приємний, сприйнятливий смак м'яти, цинамону чи овочів. Це ще не все, бо багато осіб вважає, що якраз жування збільшує зосередження, звільняє від нудоти, відпружує нерви і дає загальний відпочинок. Знов же мешканці Середземного моря від давнини жували солодку живицю жувального дерева, щоб чистити зуби і відсвіжувати віддих. Тому і можна б припускати, що дентисти „не відкрили Америки", коли рекомендують ґуму, вільну від цукру, яка, мовляв, хоронить зуби від псування. І тут назріває тема до дискусії, бо досліди науковців доводять, що під час жування цукор звичайної ґуми відокремлюється від інших складників, а слина його вимиває, чим зменшує нищівний вплив на зуби.

І ось осторога: коли жувальну ґуму випадково проковтнути, то годі робити з цього трагедію, бо вона ... нешкідлива!

Тим, що подорожують по

(Закінчення на стор. 3)

Юрій Шевельов

ХАРКІВ ФЕСТИВАЛЬНИЙ І ХАРКІВ НА ЩОДЕНЬ

II

Харківський фестиваль часом був дещо розхитаний, не досить добре організований і впорядкований у стилі Січі Запорізької (чи сказати — сучасної України?). Два театри, що мали приїхати — з Польщі із Китаю не приїхали через фінансові — так кажуть — проблеми... Провідних діячів західнього театру не видно було, за винятком хіба Е. Стюарт, керівника Нюйоркської Ля Мама. Не могло й не могло бути провідних театрів Заходу, — та й як вони могли б приїхати, щоб грати за купони, і хто б заплатив їм за подорож валютою? Було зі Заходу лише кілька молодечих колективів. Але фестиваль дав добрий перегляд українського театру з усіх усюдів країни нашої і давала програма перегляд театрів з Росії й Білорусі. Не шкодило б мати і образ закавказьких республік, особливо Грузії — адже незаперечні зв'язки Курбасового „Березоля" з театром Сандро Ахметелі, чий засновник і перший провідний режисер був знищений, як і Курбас. Але в Грузії йде війна, здається, що і сам будинок театру лежить у руїні.

Але позитиви теж незаперечні. Відбулися знайомства, особисті й творчі. Виявилося, що театр взагалі, а на Україні зокрема живий. Що добрий театр має й доброго глядача. Дістатися на такі вистави, як Ступчина, як „Ярн" Вірляни Ткач з Ню Йорку, як Додіна можна було тільки буквально з небезпекою для життя, — такі натовпи там збиралися, прокладаючи собі шлях до залі грудьми й ліктями й кулаками. Один мій колеґа зі Львова) казав мені — чого ви їдете? Театр тепер на Україні — інституція мертва, ніхто туди не ходить. Варт було поїхати хоч би для того, щоб переконатися, що це не так.

І він живий — театр — не тільки у своїй глядацькій частині. Не меншою мірою і в професійній. Багатство пошуків, різноманітність стилів режисури і акторів, творча нетерплячка і творче горіння, багатство репертуару — це все приваблює й захоплює. І все це зібрано на тій землі, яка не має культурної професійної безперервности, якої ще три роки тому не було на культурній мапі Европи, — трудно утриматися від того, щоб не назвати цього чудом. Аби тільки це чудо тривало і за першим міжнародним фестивалем ішов другий і багато дальших.

Переді мною лежить нагрудний значок фестивалю, — не знаю, на жаль, імени дизайнера: чорне коло з двома червоними крапками. Посередині білими гранями куб, поперек його напис „Березіль", внизу слово „Харків". Шляхетний стиль, стриманий і елегантний. Без політики, без перебільшень. Дай, Боже, щоб такий стиль характеризував і дальші фестивалі, щоб Харків став столицею не тільки тракторобудування й ракетного дослідження, а і світової мистецької культури.

Ігор Борис і В. Секічев добре попрацювали над організацією театрального фестивалю. Видовищ більше, ніж може сприйняти одна людина. Коли ви втомилися, коли пересичені, вийдім на вулиці міста, зустріньмося знову з людьми Харкова. Це не найкраща пора. Дерева ще безлисті, пам'ятники Шевченкові й Сковороді ще не мають зеленого тла, дощик, пронизливий вітерець. Он люди тягнуться проти мого вікна вервечкою від станції метро до місць праці, як мурашки, мокрі, з настромленими кашкетами чи хустками.

Але зустрічаємося з людьми, і душевне тепло їхнє зогріває. Відбуваються зустрічі — гуртові — з колеґами-україністами з Університету, окремо з Педагогічного Інституту. Не читаю доповідей на високі теми, відповідаю тільки на запитання. У Педагогічному Інституті колись містився Народний комісаріят освіти. На моє прохання показують мені кімнату, де був кабінет Миколи Скрипника, тут, мені кажуть, він застрелився. Тут таки відбувалося судилище неправедних над Курбасом. Звідси проліг його шлях до Москви, до Соловків і до смерти... Тепер тут мирна читальня заля, студенти над книжками. Інститут тепер поділений на дві частини. Тут — старша. Далеко від центру міста, в Салтівці — не один кілометр їхати — новий корпус. І — диво — перед тим новим поставлено пам'ятник Сковороді. Другий у Харкові, про перший я вже писав у „Свободі" торік. Цей ніби більший. Сковороду в Харкові шанують, уважають його за свого філософа й поета. Чи читають? Чи знайомі з його філософією? Не знаю... І мова його не проста, і думки на читача „Панорами" (це двомовна харківська газета, в тих числах, що я бачив, на яких 80 відсотків російська, решта — українська. І за те спасибі. Недавно й такого не було), кажучи словом самого філософа, „темні". Але так чи так, Інститут носить ім'я Сковороди і над головним входом у Салтівці на фронтоні великими літерами гасло з Сковороди про будування завтрішнього дня веселішого.

Потішили мене добрі новини з Харківського Історично-філологічного товариства. Закрите на початку двадцятих років совєтськими органами, воно відновило свою працю тепер, і ось мені показують перший після відновлення том його праць у коректі, із змістом, що обіцяє бути цікавим. Була це колись дитина Потебні, потім Сумцова, многая їй літа тепер.

Десь два роки тому я писав, що в Харкові виходить єдиний на все Лівобережжя літературно-публіцистичний місячник доброї слави „Березіль". Тепер він має двох молодших побратимів — „Чумацький шлях" і „Український засів", стелися їм доріженька до успіху й доброго рівня. Правда, сам „Березіль" перетворився фактично з місячника на двомісячник. Кожний день у культурному житті Харкова несе непевність з економічних причин. А все таки люди сіють-посівають і врожаю доброго виглядають. У „Березолі" мав я зустріч з редакційним колективом, у двох інших виданнях — з редакторами... Усі вони шукають багатенького доброго дядечка. Декому може допоможуть Друзі Харкова („Березолеві" вони вже допомогли). Декому Бог пошле іншого опікуна.

Закінчення буде.

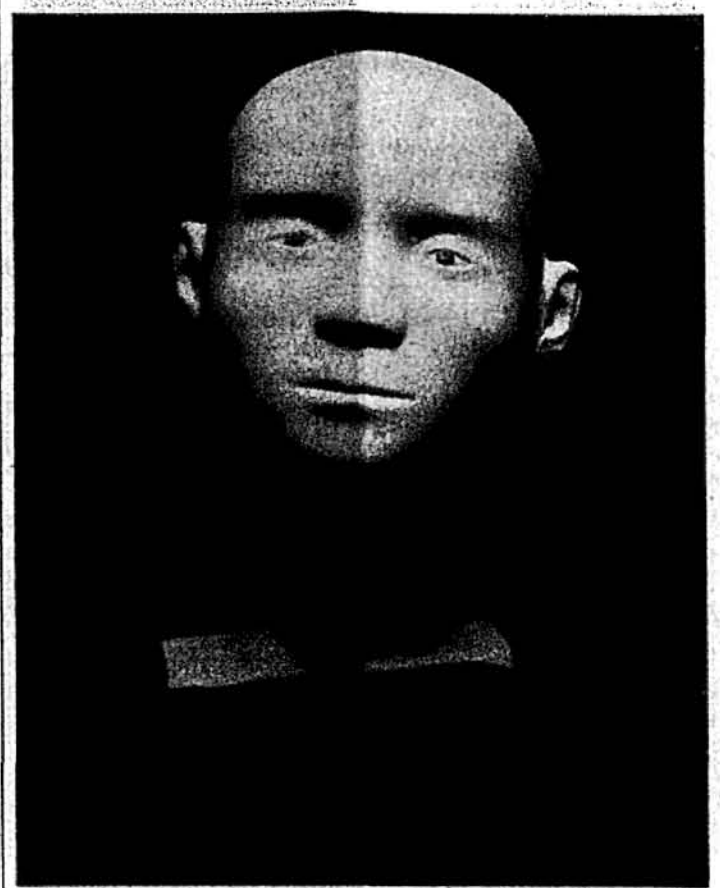
Сучасне...

(Закінчення зі стор. 2)

все це наводить на думку чи так уже й доконче необхідна боротьба із злом? Мистці дискутують із традиційним символом ніби запитують, чи зло породжує зло?

Як продовження цієї думки — картина „Мир", на якій зображено Еву з яблуком, ренесансні пропорції, динамічний рух вперед, постать, ніби у леті. Красу жіночого тіла передано ніжними тонами білих і рожевих відтінків оксамитної пастелі, клясичні риси обличчя на тлі скорботи механічних іграшок, передчасних смертей... Хоча явної плякатности немає, бо естетика ренесансного трактування заперечує плякатність, композиція все ж таки побудована на співставлені декоративно-плякатного тла і ренесансної постатю Еви. Трактування тла — виразно контрастне до фігури Еви, мистці використали цей підхід для того, щоб яскравіше передати вічність буття і краси на тлі маріонеткових схем, фігур та кривавих жертв-смертей. Ця картина присвячена сучасним подіям у Югославії.

„Наречена" в ренесансному одязі, „Гравці в карти", перетрансформовані композиції „Леди і Лебедя", „Ночей в Уфіці" — все у молодих мистців об'єднане культурою стилю, майстерним володінням кольору. Творам Тараса Левицького та Вікторії де Гесус притаманні естетична витонченість стилю, гармонія кольориту, глибоке відчуття та передача психіки людських почуттів, характерів із різних епох в безконечній боротьбі добра і зла, а над усім — домінанта краси...

Аня Фаріон, „Голова хлопчика". (З Чорнобиля), 1992 р., ясчна темпера, ґуаш.

Вікторія де Гесус, Тарас Левицький. „Одкровення", 1989 р., ясчна темпера, ґуаш.

Скульптура Ані Фаріон доповнює виставку, робить її випуклішою, її творчість співзвучна із творами Вікторії де Гесус і Тараса Левицького. Умовно скульптурні твори можна поділити на три групи: торси, маски і дитячі голівки. Аня Фаріон творить скульптуру в мармурі. Жіночі торси в рожевому, білому, з відтінками сірого. На одному з них вирізьблено легкі складки одягу, що ще більше підкреслює жіночу сенсуальність. Жіночі тіла випромінюють тепло і спокій, проте внутрішня динаміка і напруга відчутна, цьому відповідає мармур, який оживає під різцем скульпторки, створюючи живі образи теплих жіночих тіл. Образ мадонни, богині потрактовано по-іншому: вона одягнена. Центр уваги — обличчя — переповнене внутрішньою напругою наче у у Богородиць, Візантійського стилю чи буддистських богинь у стані медитації. Духовне переважає над тілесним. Пластика лінії одежі, руки, вкомпоновує обличчя і зосереджує увагу на вічності духа над тлінною матерією.

„Дрімаючий фрагмент" — маска на межі реального і уявного. Вічний спокій, як на ренесансних нагробках: я ще з вами, але відходжу від вас. Окремо слід сказати про образи ліричних дитячих постатей — „Сплячий хлопчик" — фрагмент тіла дитини до пояса: солодкий сон невинности. „Голова хлопчика" — присвячена дітям Чорнобиля. Пластично змодельована голова хлопчика випромінює біль, відчутний в стиснених у відчаї устах та тугою пройнятих очах. Скорбота дітей наче промовляє до світу дорослих: „Скажіть, за що ж ми терпимо? За що?"

У мистецтві ніщо не виникає з нічого. Все крутиться, повторюється і визріває у нових ракурсах, свіжих відтвореннях. Таким свіжим повівом дихають і сучасні ремінісценції відродження у творчості трьох молодих мистців.

Світло...

(Закінчення зі стор. 2)

ЗСА літаками, жувальна ґума заступає заборону курити, а некурящим стримує неприємне „тріскання" у вухах. Є теж погляд (який підтримують, очевидно, продуценти), що саме жувальна ґума помагає позбутися курцям налогу.

Але ця ґума не є без „але" і її світло прислонює тінь. Доволі серйозно нарікають на її клейку прикмету. Першим винуватцем тут саме виробництво, де природні сирівці замінено хемічними сполуками, добутими з нафтової ропи, які не розкладаються під впливом біологічних процесів. Пригадаймо, що саме деякі з тих продуктів вживається для осягнення еластичности і тривалости в індустрійних фарбах, автомобільних колесах та гнучкого одягу і мають стати довготривалими. В тому саме скривається суть неґативности жувальної ґуми. Оливи до вогню доливають самі споживачі, коли, без надуми кидають її на хідник чи залишають на інших місцях (під кріслами), де придоптана чи притиснена залишається „до судного дня". І коли зважати, що тільки одна Рігли компанія річно продукує 14 тисяч тонн цієї ґуми, то можна зрозуміти, чому є реакція проти занечищення. Тому не дивно, що деякі американські летовища заборонили крамницям у своїх приміщеннях її продавати, а Філядельфія має окрему групу санітарних робітників, яка вночі при допомозі високого тиску гарячої води змиває ґуму з хідників — на жаль тільки у серед місті. Сінґапур, щоб стримати „забрудження ґумою" зарядив заборону її виробництва, продажу та імпорту; продавців жде кара грив нею, а імпортерам грозить тюрма.

Коли настане час і нові складники ґуми розкладатимуться біологічно швидко і без залишків, тоді погляд, що висловив англійський письменник Арнольд Беннет (1867—1931), — „непереможне як жувальна ґума" втратить своє значення.

Св. п. Г. Божик

Вудсайд, Н. Й. (РСГ). — Тут, у своїй хаті, в суботу, 10-го квітня 1993 року, помер Григорій Божик, довголітній голова 19-го Відділу Українського Народного Союзу в Ню Йорку.

Г. Божик народився 1-го січня 1907 року в Грибенній, пов. Рава Руська. Після закінчення Торговельної Школи у Львові він переїхав до Варшави, де заложив своє власне підприємство. Як свою секретарку він затруднив Тересу Косінську з Варшави, з якою одружився, взявши шлюб у греко-католицькій церкві на Медовій у Варшаві.

Приїхавши у 1950 році з Відня до Ню Йорку, він відкрив на 7-ій вулиці в Ню Йорку своє підприємство з церковними кадилами, які він продавав всім церквам східнього обряду.

Св. п. Г. Божик

Його дружина працювала медсестрою в одному з нюйоркських шпиталів. Вона також належала до 19-го Відділу УНСоюзу. Один мій знайомий, який часто бував в товаристві Божиків, запитав Тересу, чи вона має зв'язок з польською громадою. Вона на це йому відповіла, що після шлюбу вона забула за польське товариства, вона трималася українського. Опанувавши добре українську мову, при першій зустрічі з Т. Божик я не вірив, що я розмовляю з полькою. За це треба висловити посмертне признання покійному Григорієві.

Але доля так судилася подружжю Божиків, що в місяць після смерти Григорія по тяжкій недузі пістряка печінки 10-го травня 1993 року померла Тереса Божик. Вона народилася 25-го грудня 1922 року в Варшаві.

Св. п. Григорій залишив в Ню Йорку свою сестрінку П. Сусь і у Львові брата Олеся. У завіщанні Божики приділили поважні суми грошей на українські організації та українську католицьку церкву св. Юра в Ню Йорку. Вони жили ощадно, але заощаджений гріш віддали для потреб української спільноти. За це їм належить посмертна подяка.

СПРОСТОВАННЯ ОГОЛОШЕННЯ ПРО КРАЙОВУ КОНВЕНЦІЮ ФОНДУ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ,
що появилося в середу, 2-го червня ц. р.

Редакція перепрошує читачів за хибну інформацію та враження, що АНТОНІНА КРАВЧУК буде проводити конвенцією.

АНТОНІНА КРАВЧУК є Почесною Головою Фонду, але не буде присутня на конвенції. Також хочемо спростовати, що ГАЛИНА ДАНИЛОВНА ЯВОРІВСЬКА не є солісткою, а рецитатором. Солісткою є ОЛЯ ХОДОБА-ФРИЗ.

Помолімся за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих
Добродіїв
Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. декан Петро Огірко відслужить Заупокійну Святу Літургію у четвер, 17-го червня 1993 р., о год. 9-ій ранку, в українській католицькій церкві Покрови Пресвятої Богородиці в Озон Парку, Н. Й., за блаженнішої пам'яті:

ЯРОСЛАВА ГУКА
АНТОНІЮ ІВАНОЧКО
АННУ КОМІЧАК
МАРІЮ КОСТЮК
ЯРЕМУ КУРДИДИКА
ДМИТРА ЛАГОШНЯКА
ІВАНА ЛУЦИКА
СЕМЕНА МИХАЙЛИШИНА
д-ра ЄВГЕНА ОМЕЛЬСЬКОГО
ЕМАНУЇЛА ПРИТУЛУ
ЮСТИНУ РУДЯК
ВОЛОДИМИРА ЮРКОВСЬКОГО

Всіх жертводавців ФКУ просимо про молитви за померших наших друзів. Помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна Пам'ять Померлим Добродіям ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА
(ФКУ)

Ділимося сумною вісткою,
що в п'ятницю, 21-го травня 1993 р., ненадійно
з волі Всевишнього відійшла у вічність
у Монтреалі, Канада на 63-му році життя
наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, ДОЧКА І СЕСТРА

бл. п.

ЄВГЕНІЯ ЛЕСЮК
роду ВОРОБЕЦЬ

ПАНАХИДИ відбулися 23-го і 24-го травня 1993 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Альфреда Далера, а ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у вівторок, дня 25-го травня 1993 р. о год. 11-ій, в церкві Успення Божої Матері. Тлінні останки спочили на цвинтарі Кот-де-Неж.

У глибокому смутку залишилися:

муж — ЯРОСЛАВ
дочка — ДАНЯ з мужем БОГДАНОМ
мама — АННА ОЛЬХОВСЬКА
сестри —
НАДЯ з мужем ПЕТРОМ САВКАСОМ
МАРІЯ з мужем ЛЕО ЕЛЕМЕНТ
брати —
МИХАЙЛО з дружиною ДОРОТОЮ
ВАСИЛЬ з дружиною ЖІНЕТ
та ближча і дальша родина в Канаді й Україні

Просимо про молитви за спокій душі покійної!

Загальні збори „Нашої Української Рідної Школи" у Філядельфії

В суботу, 15-го травня ц. р., в приміщенні Українського Освітньо-Культурного Центру відбулися річні Загальні збори „Нашої Української Рідної Школи" зі звичайним порядком нарад, якими провадила президія в складі інж. Богдана Гасюка (голова) та Івана Яворського (секретар).

Уступаючий голова шкільної ради д-р Альберт Кіпа відкрив збори і після привітання, устійнення правосильности та вибору Президії передав ведення зборів президії. Протокол попередніх загальних зборів прочитав Іван Яворський. Опісля звітували Альберт Кіпа — голова, Люба Калита — скарбник, Віра Шаповаленко — координаційна референтка, д-р Олександер Лужницький — директор школи. Після звітів розвинулася жвава дискусія.

На пропозицію контрольної комісії загальні збори уділили абсолюторію уступаючій раді та приступили до вибору керівних органів школи на наступну каденцію. На внесок номінаційної комісії, яку очолював Михайло Кулинич, вибрано управу та членів ради, контрольну, номінаційну та апеляційну комісії у такому складі: д-р Альберт Кіпа — голова, адв. Юрій Шваб'юк, Лев Іваськів — заступники голови, Іван Яворський — секретар, Люба Калита — скарбник, Марія Вирста, д-р Юрій Кизима, д-р Лариса Кий, Леся Леськів, Роксоляна Луців, д-р Олег Третяк, Ірена Цюк і Віра Шаповаленко — члени. Контрольна комісія: інж. Богдан Гасюк — голова, Віра Гомик, Володимир Калуш, Оксана Матла і Мирослав Солтис — члени. Номінаційна комісія: Оля Кузевич — голова, д-р Петро Гевка, Михайло Кулинич, Леся Леськів і д-р Олег Третяк — члени. Апеляційна комісія: Юрій Пазуняк — голова, Іван Качурак і Юрій Лесюк — члени.

Після виборів схвалено бюджет на 1993—94 навчальний рік та продискутовано ряд шкільних тем. Дискутанти висловлювали свої цінні думки та побажання до програм, лектур, адміністративних, фінансових, педагогічних та правописних справ. На наступний рік збори вирішили підвищити годинну оплату вчителям та не приймати дітей, родичі яких не полагодили свої фінансові обов'язки супроти школи. Збори також затвердили вписове по п'ять долярів за кожного учня з початку року. Дохід призначений на оплату чергових та інших потреб школи.

На закінчення зборів переобраний голова ради батьків А. Кіпа подякував Президії та всім присутнім за участь і вислів дальшого довір'я.

У „Нашій Українській Рідній Школі", назва якої віддзеркалює з'єднання двох шкіл (Наша Українська Школа та „Рідна Школа") три роки тому, навчається 264 учні та працює 24 учителі. Минулого року 22-ос учнів 12-ої кляси закінчили навчання матурою. У градуаційній церемонії брав участь посол України у Вашінгтоні Олег Білорус. Цього року здобули матуру п'ятеро. Гостями на їх градуації та балю-бенкеті були пресовий аташе української амбасади у Вашінгтоні Дмитро Марків та інспектор шкіл мгр Богдан Ясінський.

Учасник

ОДНА З ГРУП ТАК званих „нових контрас", яка діє на півночі Нікарагуа, підірвала мачту високовольтної лінії, залишивши без електричної енергії місто Хінотегу і навколишні райони. Це вже четверта від початку року акція диверсії, вчинена заколотниками.

ЗАКЛИК

Шановна українська громадо!

Як відомо із світової преси, нові докази категорично свідчать про велику несправедливість американського департаменту юстиції (OSI) у фальшивому оскарженні Івана Дем'янюка. Вже у 1978 р. OSI мав конкретні дані, що І. Дем'янюк не був катом в Треблінці, але все таки започаткував і вперто продовжував судовий процес проти нього.

Минулого літа федеральний апеляційний суд 6-ої округи у Синсиннаті, Огайо, із своєї власної ініціятиви нанова відкрив справу видачі І. Дем'янюка до Ізраїля. Такий крок без прецеденту в історії американського права. У своєму розпорядженні федеральний суд зазначив, що зробив це рішення, бо „зайшли серйозні питання щодо поведінки американських прокураторів". Цей суд має право уневажнити видачу Дем'янюка і тоді Ізраїль, згідно з умовами договору з ЗСА, буде змушений відіслати підсудного до Америки.

Справа Дем'янюка вже тягнеться 15 років, емоційно і фінансово вичерпуючи його родину, котра наполегливо працює в його обороні. Українська діяспора жертвенно підтримувала цю працю. На жаль, знайшлись особи, котрі, без жадної фахової підстави критикували професійну оборону і своїми наклепами довели до повного краху фонду оборони.

Нарешті прийшла велика нагода закінчити цю несправедливість проти І. Дем'янюка. Було б ще більш несправедливим, якщо в моменті коли цілий світ, включно із Ню Йорк Таймсом, закликає до оновленого повного розгляду цієї справи, родина Дем'янюків не мала фондів щоб нарешті захистити свого батька. Їм треба негайної щедрої фінансової допомоги. Просимо висилати ваші датки безпосередньо на нижче подану адресу — це є єдиний фонд допомоги оборони Дем'янюка: John Demjanjuk Defense Fund, P.O. Box 92819, Cleveland, Ohio 44192.

Едвард Нишник, голова, Фонд Оборони Дем'янюка

Адв. Андрій Филипович

Адв. Михайло Варис, мол.

співголови Комітету оборони при Українсько-Американському Товаристві Адвокатів

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

26—27-го червня відбудуться Українські Спортові Ігри

Нюарк, Н. Дж. (О. Т.). — Тут у Домі УСВТ „Чорноморська Січ" відбулися наради Управи Делегатури Схід, якими провадив її голова Іриней Ісаїв. Після формального відкриття цих нарад голова подав короткий звіт із дотеперішньої діяльности Делегатури, а також зі своєї недавньої поїздки в Україну, де мав зустрічі з визначними спортовими діячами в Києві і Львові. Згідно з порядком нарад, черговою важливою точкою, якій присутні присвятили багато уваги, були Українські Спортові Ігри Молоді. На початку голова подав на розгляд свій плян, на базі якого продискутовано і остаточно прийнято такі рішення: затверджено дату ігор — 26—27-го червня цього року; змагання проходитьмуть в п'ятьох ділянках спорту: футболі, відбиванці, тенісі, легкій атлетиці і плаванні; взявши до уваги дещо змінені обставини і минулі трудноці з програмою ігор, цьогорічні ігри пройдуть в такому порядку: в суботу після офіційного відкриття відбудуться легкоатлетичні, плавацькі і, по можливості, тенісові змагання; в неділю відбудуться: відбиванкові першості УСЦАК—Схід в ґрупах жіночій, юначок, чоловіків і юнаків та футбольний турнір в кількох юнацьких вікових групах.

До Проводу ігор автоматично входять члени Проводу УСЦАК і УСЦАК—Схід, ланкові і представники окремих спортових осередків та молодечих організацій. Вирішено традиційно залишити ці єдині на цьому континенті спортові Ігри відкритими для дружин і спортовців з Делеґатур Західньої і Канадської. Переможцями в окремих ділянках спорту будуть вручені медалі негайно після закінчення змагань в обидвох днях.

Провід УСЦАК—Схід закликає всі активні українські спортові осередки і спортові ланки про молодечих організаціях вислати на ці Ігри свої дружини. Невдовзі Провід Управи вишле на адреси осередків, що є членами Делеґатури, обширні інформації і реєстраційні формуляри. Бажаючі осередки вислати свої дружини з Делеґатур Захід і Канади можуть замовити собі ці матеріяли, пишучи на адресу: Mr. I. Isajiw, R. D. 6 Box 192, Newton, N. J. 07860.

УСК Ню Йорк відбув Річні загальні збори

Чергові Річні загальні збори Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку відбулися в неділю, 4-го квітня. Збори прослухали звітів уступаючої Управи й після дискусії, на пропозицію Контрольної комісії, уділили Управі абсолюторію. На закінчення зборів присутні члени вибрали Управу на чергову каденцію в такому складі: д-р Іван Серант — голова, Я. Куровицький і Олександер Редько — заступники, Т. Щеснюк — фінансовий, М. Турецький — україномовний секретар, В. Калинович — англомовний секретар, І. Коваль — менаджер барового підприємства, С. Коваленко — ланковий футболу, М. Бойчук, М. Демків, В. Павлюк — члени Управи. Контрольна комісія: О. Наливайко, Р. Данилюк і В. Сворак. Товариський суд: Я. Мак, Р. Комарницький, Й. Кудрик і В. Серант.

УСК Ню Йорк — „Шемрок" СК — 1:2

В неділю, 18-го квітня, обидві футбольні дружини УСК відбули свої чергові змагання за чемпіонат II дивізії Космополітальної Ліґи Ню Йорку. Суперниками наших дружин були дружини ірляндського футбольного клюбу „Шемрок". Перша дружина цим разом виступила в ослабленому складі, в якому бракувало Обрія, Плісака, Ґреба, Марсія, Едварда і Гупала, у висліді чого зазнала поразки 1:2. Вже до перерви футболісти „Шемроку" вели 2:0. Після відпочинку наша дружина проявила більше зусиль, завдяки чому Турко знизив вислід 1:2 і хоч були ще можливості до здобуття голів, рахунок залишився незмінним.

У передзмагу резерва УСК перемогла високо резервістів „Шемроку" — 6:1 і цим самим зайняла чолову позицію в показнику табелів ігор в резервовій дивізії.

Склад першої дружини у звітових змаганнях був: Роланд, Раміро, В. Коваленко, Томкінс, Бані, Серdж, Герве, Турко, Сантос, Голдер, Макс. Провідник і тренер Стефан Коваленко.

С. К.

Український „Лев" Філядельфія

Провід Українського „Лева" у Філядельфії запрошує симпатиків копаного м'яча на виступи своєї дружини, що розпочинає сезон в ліґових та іграх за чашу Об'єднаної футбольної ліґи Пенсильванії. Усі домашні ігри „Лев" відбуває на площі при вулицях 8-ій і Поплар у Філядельфії. Наша дружина виступає в першій дивізії.

У. Л.

Українські гімнасти учасниками світового чемпіонату

В першій половині квітня ц. р. в місті Бірмінґгем, Англія, відбулися гімнастичні змагання за чемпіонат світу. Вперше в історії цього чемпіонату українські гімнасти репрезентували самостійну Україну. Крім збірної України в цьому світовому чемпіонаті були теж учасниками гімнасти, тепер самостійних держав Білорусі, Казахстану, Узбекістану, Азербайджану, тобто нових держав, що врешті вирвалися з ланцюга Росії. Таким чином осяги, що їх особливо успішно здобули білоруські і українські гімнасти, вже не пішли на конто Росії.

І взагалі репрезентанти Росії не відіграли в цьому чемпіонаті більшої ролі. Як і в часі минулої Олімпіяди, домінували гімнасти Білорусі, особливо знаменитий Віталій Щербо. Досить добре показала себе збірна України, в якій чомусь бракувало олімпійської чемпіонки Тетяни Гуцу.

В групі чоловіків першорядну ролю відіграв Григорій Мисютин, який у вільних вправах здобув золоту нагороду, випередивши навіть Віталія Щербу. Дуже вдало теж виступив Ігор Коробчинський, який в різних конкуренціях здобув друге місце й срібну нагороду, четверте і шосте місця. По одному — четверте (разом з Щербою) і одне здобув Рустам Шаріпов. Він теж здобув одне шосте місце. Слабше показала себе жіноча збірна України, в складі якої, як вже згадано, бракувало Т. Гуцу. Тетяна Лисенко разом із чоловою гімнасткою Румунії Мілосовічі зайняла одне п'яте місце. Лілія Підкопаєва здобула восьме місце.

(от).

О. Маркевич — незрячий кобзар

Будучи у Львові, я вперше мав нагоду слухати концерт незрячої Капелі бандуристів. Я був до краю зачарований і не здавав собі справи, що вони тільки серцем бачать прекрасне.

Помилялися ті, що вбачали в кобзарях лише несвідомих, незрячих жебраків, життєвою метою яких було випрошування милостині. Звичайно, були й такі — каліки, які збиралися біля церковних воріт, співали на ярмарках та базарах. Та це не є характерним для українських народних співців.

Кобзар Олександер Маркевич

Максим Горький, будучи на Полтавщині, зустрів у полі серед золотих колосків жита молодого незрячого кобзаря, який причарував його своїм співом. Прослухавши кілька пісень, з розмови з ним довідався, що кобзар — сирота: мама померла через кілька днів після пологів, а незрячі очі його ніколи не бачили сонячного світла. Виступаючи у 1916 році на зборах письменників у Києві, Максим Горький сказав: „Побувавши вперше на ярмарку, я не міг відірватися від гри кобзарів, цієї перлини народної творчости".

Організація братств незрячих кобзарів являє собою цікаву сторінку в історії кобзарства та, на жаль, до нас дійшло мало матеріялів, завдяки яким можна б було детальніше та глибше вивчити принцип побудови тих кобзарських об'єднань.

Будучи у Києві минулого року, мені довелося бути один раз на телевізійній передачі, а три рази на різних конференціях, які передавалися радіом. Після кожної передачі відбувалися довгі дискусії з кореспондентами, на які я мусів давати відповіді про кобзарське життя в діяспорі.

Пригадую, на одному вечорі говорилось дуже багато про незрячих кобзарів. Двох присутніх кобзарів з захопленням розповідали про незрячого кобзаря Олександра Маркевича, з яким вони підтримували тісний зв'язок. Тому що я дістав його світлину, хочу про нього коротенько розказати.

Олександер Маркевич народився 1894 року в селі Троїцьке, тепер Київська область. На 24-му році життя втратив зір після тяжкого поранення на війні. Тоді він вирішив навчитися грати на бандурі.

Його вчителями були відомі в той час кобзарі А. Митай та В. Потапенко. Вже з першого року навчання він виявив великі здібності до бандури. Його талантом були захоплені ті, що його вчили. Опанувавши бандуру дуже швидко, сам Маркевич навчив грати на бандурі відомого згодом бандуриста Павла Носача, з яким дуже часто мандрував по селах і грав.

У 1939 році був учасником першої республіканської наради кобзарів та лірників у Києві. Від 1939 до 1941 року він став настільки відомим, що виступав у складі етнографічного Ансамблю кобзарів. Бути членом того Ансамблю була велика честь. А вже в 1951 році перейшов до Київської капелі кобзарів при клюбі українського товариства сліпих кобзарів (УТОС). В складі того товариства він не раз виступав у Київському державному театрі опери і балету ім. Т. Шевченка та брав участь в концертних поїздках Ансамблю кобзарів до Тернопільської, Львівської, Івано-Франківської та інших областей України.

Ті, що мені розповідали про цього непересічного кобзаря, не могли виявити свого захоплення виконуванням ним пісень на слова Т. Шевченка.

Олександер Маркевич загинув трагічно під час пожежі в 1978 році.

М. Чорний-Досінчук

УРЯД ПАКІСТАНУ ВИСТУПИВ з вимогою, щоб президент країни Ґулям Їсхак Хан добровільно зрезиґнував. На засіданні кабінету на чолі з прем'єр-міністром Навазом Шарифом підкреслювалося, що „неконституційні" кроки Г. Хана нанесли „шкоду демократії, демократичним інститутам, підірвали економіку, а також зменшили довір'я до Пакістану за кордоном". В цих умовах добровільна резиґнація голови держави стає неминучою, вважувалося на засіданні уряду.

СИРІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР закордонних справ Фарук ас-Шараз прибув у Теґран, щоб обговорити з іранським і турецьким колеґами „курдську проблему". Дещо раніше у Теґран прибув турецький міністер Хікмет Сетін. Вважають, що на переговорах міністрів будуть обговорені нові каральні заходи проти курдів.